

מבצע "ברזל מן הים"

אל"מ א. א.

כמחנה נשארה קבוצת מפקדה ששקדה על הכנת משקאות וארוחות קלות לעושים במלאכה. חושך. עיני כולם מופנות לים. נחתת הענק, בראותה את אורות העיר מרחוק, החלה בעבודה. נהגי הטנקים זינקו איש איש לטנק שלו, נערכו בדיקות, המנואלות סובבו, המצברים

חוברו ונבדקו, השרשרות והכבלים הענקיים שריתקו את הטנקים כתרופה נגד תנודות גלי הים הותרו. האניה זיהתה את הנצנוץ המוסכם, הקשר נוצר והיא נטתה לחוף השומם. שנים־שלושה תמרונים, והאניה נתקעה בחוף. הנהגים התניעו את המנועים והחלו לחממם. טרקטור הכין את החוף להנחתה. דלת האניה נפתחה. קבוצת הטנקים נדרכה. משהוברר שהכל בסדר בנחתת — ניתן האות, ומפקדי הטנקים עלו בריצה לאניה וטפסו איש־איש על הטנק המיועד לו. הכונים החלו לנצנץ בפנסיהם, והטנקים גלשו מאור לאור בתנועה שוטפת מהחוף לכביש — מהכביש לסיבוב, ומהי סיבוב למובילים — ועליהם, הצותים החלו מיד בקשירת רשתות הסואה, ומקץ זמן לא רב יצאו המובילים מלוויים בשוטרים צבאיים לאישם ופרקו את הטנקים במחסנים. השלב הראשון נגמר במהירות ותוך ארגון למופת. החל השלב השני הקשה יותר. אל האניה קרבו משאיות שעלו לבטנה

יום אחד הוכהר בישיבת מג"דים, שעומדים להשתתף במבצע סודי, אך "יוצא דופן". מבצע זה היה מבצע "רכש", אשר מסיבות שונות היה צריך להיערך בסודיות מוחלטת. היה זה מבצע גדול בהיקפו ומשונה בטבעו — היה עלינו לפרוק עשרות טנקים מסוגים שונים ומאות טונות של תחמושת. כרגיל עוסקים בפריקה כזו סבלים וימאים מנוסים, בעזרת מגופים ומתקני נמל — ואילו כאן היה עלינו לבצע כל זאת בחשכת הליל בחשאיות מוחלטת, בחוף שומם אך מאובטח. העבודה היתה צריכה להתחיל עם חשיכה ולהסתיים לפני עלות השחר, מבלי שישארו כל סימנים של המבצע למשך היום — ולהתחדש בלילות הבאים.

כנגד הנסיון של צותי סבלים וציוד נמל — העמדנו את כושר הארגון ואת התלהבות העושים במלאכה. בחרתי בזהירות את עשרות המשתתפים מהגדוד. מהימנות הנבחרים נבדקה, וכולם הושבעו על שמירת סודיות. קבוצת סיור של מפקדים יצאה לתכנון ואחריהם עלה חלוץ להכנת הבסיס המוצק. אז יצאו המשתתפים מן הגדוד לאישם בצפון — כשהקשר עם שארית הגדוד נותק. הכל התקבצו אישם במפרץ, במחנה צבאי קטן שפונה לצורך המבצע.

הרגשנו שאנו משתתפים במבצע "גדול". כל הבסיסים נפתחו לפנינו, ואנו ריכזנו בקלות ציוד מגוון — החל מכבלי חיל-הים וגמור בציוד הנדסי להנחת דרכים מאולתרות. נסתיימו התכנונים והתדריכים והחל המבצע. היה קשה להשתחרר מן ההרגשה המשונה של מבצע קונספירטיבי: אבטחת ראש־חוף, חסימת דרכים, טשטוש עקבות. לרגע דומה היה שחזרנו לתקופת המאבק נגד הבריטים. בשעה 0900 הפליגה קבוצת נהגי טנקים אל הים הפתוח בספינת מוטור ונפגשה אישם בלב ים בנחתת ענק. נהגי הטנקים עלו לאניה והמשיכו להפליג. בינתיים החלה המלאכה בחוף. כולם אכלו ארוחת ערב מוקדמת ועם חשיכה יצאו למלאכתם מאורגנים בקבוצות. ראשונים יצאו קבוצות אבטחת השטח, שחסמו את כל הדרך כים המסתעפות מן הכבישים ויצרו שרשרת אבטחה. אחריהם יצאה קבוצת מפקדי הטנקים בצעדה אל החוף והתמקמה בשלשות מול נקודת ההורדה, כשכל מפקד טנק מצויד בפנס. בינתיים השתלטה קבוצת מאכונים על עשרות מובילי הטנרקים וערכה אותם בשדרה, נכונים לקליטת הטנקים. על החוף נערכו שלוש קבוצות של סבלים לשם עבודה במשמרות. על אחת הדרכים הצדדיות נערכה שיירת משאיות לקליטת מאות טונות של תחמושת — והמתנה.

והחלה העמסת התחמושת בידיים. המקום היה מוגבל ואפשר היה להעמיס רק מכונית או שתיים. המלאכה רבה והלילה קצר. מי שלא ראה את החיילים פורקים בקצב מסחרר ארגוני תחמושת כבדים, עובדים עד אפיסת כוחות; ומי שלא ראה את החוליות התורניות הצצות ומחליפות את העייפות — לא ראה עבודה בהתלהבות מימיו. בשקט ותוך ארגון והתמדה נמשכה המלאכה ועד מחצית הלילה הושלמה. האניה חזרה לים, העובדים למחנה, המשמרות הורדו והעקבות טושטשו. כך חזרנו על העבודה לילות מספר. יום אחד, בשל תקלה,

לא נפגשו נהגי הטנקים עם הנחתת בלב ים, אך מיד איכנו את כל המפקדים שבשטח וגייסנום כנהגי טנקים, והמבצע התקדם כרגיל. בלילות האחרונים החלו לבקרנו אורחים מכור בדים שנהנו מהמלאכה, וביניהם גם המשורר נתן אלתרמן שפרסם בתקופה מאוחרת יותר שיר על לילות ההורדה. מקץ מספר לילות תמה המלאכה וחזרנו לבסיסינו מלאי סיפוק. היה זה מבצע נדיר ומשונה. היינו כחולמים — קונספירציה — אבטחת חוף — פריקת טנקים — נחתות — תחמושת — סבלים — משאיות — מוביי לים — מהר — מהר!

ואולי רק ראשיתו של מבצע?

כפי שנתברר כעבור פרק זמן קצר, היתה זו רק ראשיתו של מבצע, הוא מבצע „קדש“, בו הגיעו אותם הטנקים אשר נפרקו במבצע זה — בסודיות כה רבה — עד גדות תעלת סואץ, במסע בזק נגד המצרים.

אתה הַיְיִלוֹת

נתן אלתרמן /

ליל רֶכֶשׁ בשנת 1956. לילה בו נתקבלו ונפרקו על החוף הפלטים הכבדים שתקנו את מאוֹן-הפחות הנוֹאֵשׁ שבין ישראל ומצרים.

בבוא היום, בקום שלום על ארץ, בשקט מזרח, אי מי ישאל בקול: ממי נתפך דין היהודים שנית — אחר משפט תש"ח — לפרץ חיים את העגול? וזה ישיב בלה, וזה בלה. ואחדים קפצו יזכרו חוף ים נגוד ורחש מים ודמויות צללים ופלג ירח של ראשית אלול.

זה לילה שהיה, ובו — ברזל, הרבה ברזל, ברזל קדש, נושא קנים מארכים, רועם על שרשרות פלדים, מגיע מרחוק, עולה על חוף ובעוד בלו דמיון כבר הוא בלו ממש, ועם נגיעתו הראשונה באדמה הוא נהפך לכת יהודי.

וכן אחד מן הפלטים, כל כלי-חרש וכלי-חרש, בהבלעו באפולית, משחיל שנוי בנוף בחוט-שני: עוד פברת-ארץ יהודית, אשר היתה כבשת הרש, הופכת את צלמה להיות פסירו ולביאתו של העני.

זה לילה שמעיד, כי לא ינום שומר ולא יישן
ותילים נושא-סבל, חשופי-גוף עד מתן קלי חשך.
נושאים, נושאים את הישועה על גבותם, כרעים לעל, והמכונות ברעשן
עוברות, עוברות, וגור ימינו לחיים ולעצמה נחמם.

זה לילה שקיה, ומעטה — אין הוא דמיון כוזב.
והוא ראוי שיזכר מעבר לגבולות הזמן הזה.
אשרי העם שפכה לו... שדוקא חסרוניו גלויים לעין אהב ולעין אויב
ודוקא היפות והעזות במלאכותיו סמויות עד צת. כי חשך מכסה.

כי חשך מכסה, אך נמוגה בחשך אימתו של ההפך
אשר בינינו לבין פח האבדן... פרנל שוטף ובא ניום קולס מליל
עצמת חיים ועצמת אש.

זה לילה שקיו בו אפלולית חולות ורחש ים
ותריקת פרנל ושיח-סוד ורוח-מים מלוכה
וקמין תחושת מפנה מסלא וקמין תהיה: אלו ידע העם
פה תודה אשר חיב הוא נצח למעטים אשר הגו את המלאכה.